

**НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ БІОРЕСУРСІВ
І ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ УКРАЇНИ**
Кафедра психології

ЗАТВЕРДЖЕНО
Факультет гуманітарно-педагогічний
“19” червня 2025 р.

**РОБОЧА ПРОГРАМА
НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
ПЕДАГОГІЧНА ПСИХОЛОГІЯ**

Галузь знань 05 Соціальні та поведінкові науки
Спеціальність 053 – «Психологія»
Освітня програма ОП «Психологія» (ОС «Бакалавр»)
Факультет: гуманітарно-педагогічний
Розробник: кандидат психологічних наук,
старший викладач кафедри психології Анна ХИЖНЯК

Київ – 2025 р.

1. Опис навчальної дисципліни
«Педагогічна психологія»

Галузь знань, напрям підготовки, спеціальність, освітньо-кваліфікаційний рівень		
Галузь знань	<u>05 «Соціальні та поведінкові науки»</u> (шифр і назва)	
Спеціальність	<u>Спеціальність: 053 «Психологія»</u>	
Освітньо-кваліфікаційний рівень	<u>«Бакалавр»</u>	
Характеристика навчальної дисципліни		
Вид	Обов'язкова	
Загальна кількість годин	__150__	
Кількість кредитів ECTS	__5__	
Кількість змістових модулів	__2__	
Курсовий проект (робота) (якщо є в робочому навчальному плані)	_____ (назва)	
Форма контролю	Екзамен	
Показники навчальної дисципліни для денної та заочної форм навчання		
	денна форма навчання	заочна форма навчання
Рік підготовки	1	1
Семестр	2	2,3
Лекційні заняття	30 год.	6 год.
Практичні, семінарські заняття	45 год.	6 год.
Лабораторні заняття		
Самостійна робота	75 год.	138 год.
Індивідуальні завдання		
Кількість тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних	5 год.	

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Метою вивчення навчальної дисципліни «Педагогічна психологія» є формування у майбутніх психологів уявлення про психологічні механізми розвитку особистості під дією цілеспрямованих педагогічних впливів.

Завдання курсу – забезпечити розуміння студентами психологічних закономірностей навчання й виховання особистості, значення навчання й виховання у психічному й особистісному розвитку дитини, особливостей оволодіння дітьми учбовою діяльністю, причин низької результативності в учінні та причин її запобігання, психологічного підґрунтя оптимізації навчання та чинників його ефективності; розвивати уміння добирати методи та прийоми навчання й виховання з урахуванням вікових та індивідуальних особливостей учнів.

Набуття компетентностей:

інтегральна компетентність (ІК): здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми у сфері психології, що передбачають застосування основних психологічних теорій та методів та характеризуються комплексністю і невизначеністю умов;

загальні компетентності (ЗК):

- у застосуванні набутих знань із педагогічної психології у практичних ситуаціях (ЗК1),
- розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності та її предметної сфери (ЗК2),
- здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями із психології (ЗК4),
- здатність критично оцінювати інформацію, що стосується психології, уміти розрізняти наукову у популярну психологію (ЗК5),
- здатність приймати обґрунтовані рішення щодо підбору методу дослідження того чи іншого психічного явища (ЗК6),
- здатність генерувати нові ідеї щодо причинно-наслідкових зв'язків у розвитку та виникнення тих чи інших психічних та психологічних явищ (ЗК7),
- здатність працювати в команді, розв'язуючи навчальні завдання (ЗК9),
- здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку психології як науки, її місця у загальній системі наукових та практичних знань людства (ЗК11).

Фахові (спеціальні компетентності) (ФК):

- здатність оперувати категоріально-понятійним апаратом педагогічної психології (ФК1),
- здатність до ретроспективного аналізу вітчизняного та зарубіжного досвіду розуміння природи виникнення, функціонування та розвитку

психічних явищ (ФК2),

- здатність до розуміння природи поведінки, діяльності та вчинків (ФК3),

- здатність самостійно збирати та критично опрацьовувати, аналізувати та узагальнювати психологічну інформацію з різних джерел (ФК4),

- здатність здійснювати просвітницьку та психопрофілактичну роботу щодо природи та функціонування психічних процесів, властивостей і станів особистості (ФК9),

- здатність дотримуватися норм професійної етики у застосуванні методів дослідження психічних явищ (ФК10),

- здатність до особистісного та професійного самовдосконалення, навчання та саморозвитку (ФК11).

Програмні результати навчання:

- аналізувати та пояснювати психічні явища (ПРН1),

- розуміти закономірності та особливості розвитку і функціонування психічних явищ (ПРН2),

- здійснювати пошук інформації з різних джерел, у тому числі з використанням інформаційно-комунікаційних технологій (ПРН3),

- формулювати думку логічно, доступно, дискутувати, обстоювати власну позицію (ПРН10),

- ефективно виконувати різні ролі у команді у процесі вирішення фахових завдань, у тому числі демонструвати лідерські якості (ПРН14),

- відповідально ставитися до професійного самовдосконалення, навчання та саморозвитку (ПРН15),

- знати та розуміти етичні принципи професійної діяльності психолога (ПРН16),

- вживати ефективних заходів щодо збереження та підтримання здоров'я – власного й оточення (ПРН18);

Програма вивчення нормативної навчальної дисципліни «Педагогічна психологія» складена відповідно до освітньо-професійної програми підготовки бакалаврів спеціальності 053 «Психологія».

3. Програма та структура навчальної дисципліни повного терміну денної та заочної форми навчання:

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин											
	денна форма						Заочна форма					
	усь ого	у тому числі					усь ого	у тому числі				
		л.	пр.	лаб	інд.	ср.		л.	пр.	лаб.	інд.	ср.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Змістовий модуль 1. Навчання й учіння як об’єкт педагогічної психології												
Тема 1. Вступ до педагогічної психології.	14	2	4			8	14	2				12
Тема 2. Теоретичні основи педагогічної психології.	20	4	6			10	20	2				18
Тема 3. Психологія учіння	20	4	6			10	20	2	2			16
Тема 4. Психологія навчання	20	4	5			10	20		2			18
Разом за змістовим модулем 1	74	14	21			38	74	6	4			64
Змістовий модуль 2. Психологія виховання та діяльності суб’єкта виховного процесу												
Тема 1. Психологія виховання	20	4	6			10	20		2			18
Тема 2. Педагогічне управління психічним та особистісним розвитком учня	18	4	6			8	18					18
Тема 3. Психологія педагогічної діяльності та особистості вчителя	18	4	6			9	18					18
Тема 4. Педагогічна психологія аномальних та екстремальних випадків	20	4	6			10	20					20
Разом за змістовим модулем 2	76	16	24			37	76		2			74
Усього годин	150	30	45			75	150	6	6			138

4. Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Методи дослідження психологічних особливостей учіння, навчання, виховання	2
2	Аналіз історії розвитку педагогічної психології (робота у командах – підготовка та презентація доповідей)	2
3	Аналіз першоджерел з педагогічної психології (робота у командах – підготовка та презентація доповідей)	2
4	Аналіз актуальних питань психології учіння	2
5	Психологічний аналіз уміння самостійно вчитися та шляхи його розвитку в учнів	2
6	Аналіз актуальних питань психології навчання	2
7	Аналіз шляхів запровадження індивідуалізації та диференціації навчання	2
8	Аналіз актуальних питань психології виховання (робота у командах – підготовка та презентація доповідей)	2
9	Аналіз психологічних основ самовиховання та перевиховання	2
10	Аналіз актуальних питань психології педагогічного управління психічним та особистісним розвитком учня (робота у командах – підготовка та презентація доповідей)	2
11	Аналіз сучасних теорій розвитку особистості учня (робота в командах – підготовка та презентація доповідей)	2
12	Аналіз актуальних питань психології педагогічної діяльності та особистості вчителя (робота у командах – підготовка та презентація доповідей)	2
13	Аналіз професійно- важливих якостей вчителя (робота у командах – підготовка та презентація доповідей)	2
14	Аналіз актуальних питань педагогічної психології аномальних випадків (робота у командах – підготовка та презентація доповідей)	2
15	Аналіз актуальних питань педагогічної психології екстремальних випадків (робота у командах – підготовка та презентація доповідей)	2
	Всього	30

5. Теми самостійної роботи

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Які основні завдання покликана вирішувати сучасна педагогічна психологія?	8
2	Яке місце посідає педагогічна психологія в системі наук?	10
3	Розкрийте психологічну структуру процесу учіння.	10
4	Ваша думка стосовно того, що є первинним у процесі розвитку особистості.	10
Проміжний контроль		
5	Дайте загальну характеристику позиції особистості як психологічного об'єкта виховання.	8
6	Схарактеризуйте зміст поняття “професійна компетентність педагога”.	9
7	Які ви знаєте функції, компоненти і рівні педагогічної діяльності?	5
8	Дайте характеристику чотирьох індивідуальних стилів, які характеризують сучасного вчителя.	5
Проміжний контроль		1

6. Контрольні питання, зразки тестів для визначення рівня засвоєння знань студентами

Контрольні питання

1. Сутність, предмет та значення педагогічної психології.
2. Методи педагогічної психології.
3. Використання різних видів психологічного експерименту в педагогічній практиці.
4. Структура і функції педагогічної психології.
5. Історія розвитку педагогічної психології.
6. Основні концепції психічного й особистісного розвитку в освітньому процесі.
7. Роль навчання і виховання у психічному й особистісному розвитку дитини.
8. Освіта як об'єкт педагогічної психології.
9. Поняття учбової діяльності, навчання, учіння, наочіння.
10. Психологічні особливості учіння.
11. Види учіння та структура учбової діяльності учнів.
12. Вміння самостійно вчитися.
13. Низька результативність в учінні, її причини та запобігання.
14. Психологічні основи оптимізації навчання.
15. Психологія навчання невстигаючих дітей.
16. Психологічна характеристика чинників ефективності навчання.
17. Вікові аспекти навчання.
18. Розвивальне навчання за системою В. Давидова – Д. Ельконіна.

19. Навчання на основі теорії Л. Занкова.
20. Теорія поетапного формування розумових дій.
21. Психологія розвивального навчання.
22. Асоціаністська теорія навчання.
23. Закони наочності в класичному біхевіоризмі.
24. Когнітивна теорія Дж. Брунера.
25. Проблема навчання в гуманістичній психології (К. Роджерс).
26. Закони психічного розвитку в концепції навчання Л. С. Виготського.
Поняття про «зону ближнього розвитку».
27. Педолого-орієнтована концепція навчання П. П. Блонського.
28. Етапи засвоєння знань в асоціативно-рефлекторній теорії
Д. Богоявленського, П. Менчинської.
29. Принципи програмованого навчання.
30. Основні принципи навчання в теорії діяльності.
31. Контроль учбових дій різними стимулами.
32. Індивідуальність дитини та її врахування в процесі навчання.
33. Психологічні засади індивідуалізації і диференціації навчання.
34. Шляхи попередження шкільної неуспішності учнів.
35. Вихователь як суб'єкт виховної діяльності.
36. Критерії вихованості і психологія виховного впливу.
37. Психологічні механізми виховання.
38. Завдання виховання особистості.
39. Основні інститути виховання та їх значення.
40. Загальні питання сімейного виховання.
41. Стилi виховання та їх наслідки.
42. Виховання дітей молодшого віку.
43. Проблеми виховання в шкільні роки.
44. Виховання та самовиховання підлітків та юнаків.
45. Порушення соціалізації у підлітків.
46. Основні питання виховання «складних підлітків».
47. Основні принципи спілкування у виховному процесі.
48. Стратегія сприяння розвитку дорослості у підлітків.
49. Педагогічне управління психічним та особистісним розвитком учня.
50. Психологічний аналіз уроку.
51. Професія педагога. Педагогічні здібності, педагогічна майстерність.
52. Індивідуальність і професійна деформація педагога.
53. Адаптація вчителя до умов професійної діяльності.
54. Психологія особистості вчителя.
55. Психологічна структура педагогічної діяльності.
56. Загальна психологічна характеристика педагогічної діяльності.
57. Фактори авторитету вчителя в учнівському колективі.
58. Педагогічна психологія екстремальних випадків (дитина в екстремальній ситуації; насильство та інші ситуації, пов'язані із загрозою життю дитини; насильство над дітьми і його види; суїциди серед дітей і підлітків; переживання синдрому втрати).

59. Педагогічна психологія аномальних випадків (патологія батьків і її вплив на розвиток дітей, затримка інтелектуального розвитку, розлади у дитячому і підлітковому віці).
60. Виховна робота вчителя щодо попередження вживання школярами психотропних речовин.

Національний університет біоресурсів і природокористування України

Факультет
Освітньо-кваліфікаційний рівень
Спеціальність
Форма навчання
Семестр, курс
Навчальна дисципліна

Гуманітарно-педагогічний
Бакалавр
053 «Психологія»

2 семестр, курс 1
Педагогічна психологія

Затверджено на засіданні кафедри

психології
(назва кафедри)

Протокол № 13 від «30» травня 20223р.

В.о. завідувача кафедри _____ Ірина МАРТИНЮК
(підпис) (прізвище та ініціали)

Екзаменатор _____ Анна Хижняк
(підпис) (прізвище та ініціали)

Білет №1

НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ БІОРЕСУРСІВ І ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ УКРАЇНИ			
ОС __бакалавр__ спеціальність 053 «Психологія»	Кафедра _ психології _ 2023-2024 н. р.	ЕКЗАМЕНАЦІЙНИЙ БІЛЕТ № __1__ з дисципліни __педагогічна психологія__	Затверджую В.о. зав. кафедри _____ __Мартинюк І.А.__ _____ 2023 р._
Екзаменаційні запитання			
1. Сутність, предмет та значення педагогічної психології.			
2. Основні принципи навчання в теорії діяльності.			
Тестові завдання різних типів			
1. Вставте пропущене слово у реченні:			
Становлення педагогічної психології пов'язане з розвитком ... – науки про дітей, яка поєднувала відомості психології, анатомії, фізіології, педагогіки та інших наук, що вивчають розвиток людини.		(у бланку відповідей подати одним словом)	
2. Встановіть відповідність між методами педагогічної психології та їх характеристиками:			
1. Психолого-педагогічне спостереження	А. Порівняне вивчення умов розвитку, навчання і виховання близнюків.		
2. Близнюковий	Б. Порівняння різних вікових груп досліджуваних за певним параметром.		
3. Лонгітюдний	В. Цілеспрямоване сприймання внутрішнього світу школярів.		
4. Метод поперечних зрізів	Г. Дослідження навчальної діяльності, процесу виховання, особистісного розвитку людей у різні моменти їхнього життя, порівняння отриманих даних із попередніми.		

3. З допомогою яких заходів на уроці можна компенсувати повільний темп розумової роботи учнів зі слабкою нервовою системою?

1	оптимальний режим роботи;
2	посилений контроль і перевірка роботи після її виконання;
3	ретельна попередня підготовка;
4	часті перерви для відпочинку.

4. У якому віці головною рушійною силою навчальної діяльності школяра є допитливість?

1	молодшому шкільному;
2	5-6 клас;
3	7-8 клас;
4	старшому шкільному.

5. Встановіть відповідність між особливостями інтелектуального розвитку молодших школярів та наведеними ситуаціями (за Ж. Піаже):

1. Н. О. Менчинська, Д. М. Богоявленський	А. Розвивальне навчання.
2. В. В. Давидов	Б. Теорія засвоєння знань.
3. Л. В. Занков	В. Теорія поетапного формування розумових дій.
4. П. Я. Гальперін	Г. Теорія застосування змістовних узагальнень.

6. Вставте пропущене слово у реченні:

Американський психолог Дж.-М. Келлер запропонував таку модель психологічних умов формування мотивації учнів до навчання: увага, значущість, впевненість у собі,	(у бланку відповідей подати одним словом)
---	---

7. Розставте акценти в розвитку особистості в умовах виховання відповідно до віку:

1. Дошкільний вік	А. Формування стійких особистісно значущих принципів поведінки, які є основою моральних переконань особистості.
2. Молодший шкільний вік	Б. Розвиток внутрішньої позиції дорослої людини, відповідальної за себе та інших.
3. Підлітковий вік	В. Розвиток потреби у пізнанні суті предметів і явищ, причинно-наслідкових зв'язків і залежностей між ними.
4. Старший шкільний вік	Г. Емоційний розвиток.

8. Дайте відповідь одним терміном:

Що є змістом розвивального навчання у системі Давидова – Ельконіна?	(у бланку відповідей подати одним терміном)
---	---

9. Які психологічні особливості є протипоказаннями до педагогічної діяльності?

1	здатність переконувати, творча спрямованість уяви, врівноваженість;
2	спостережливість, логічність мислення, підвищена дратівливість;
3	виражена неврівноваженість, дефекти мови, психози;
4	піддатливість гнітючим настроям, врівноваженість, комунікативність.

10. Наведіть приклад запитання (яке може задати вчитель учневі), що передбачає висунення гіпотези, яку необхідно обґрунтувати.

(у бланку відповідей подати початок такого запитання)

7. Методи навчання

1. Словесні:

- лекція (усний виклад великого за обсягом та логічною побудовою навчального матеріалу, займає основну частину часу відповідних занять),
- пояснення (основних термінів, феноменів, причинно-наслідкових зв'язків під час практичних занять),
- розповідь (опис життєвих випадків, що ілюструють пояснювані явища та феномени),
- бесіда (репродуктивна – на початку кожного семінарського заняття, катехізисна – наприкінці лекційних та семінарських занять, евристична – на початку лекційних та семінарських занять),
- робота з підручниками, навчальними посібниками, науковими статтями (аналіз теоретичного матеріалу під час виконання завдань самостійної роботи з подальшим формулюванням висновків, побудовою таблиць та схем).

2. Наочні:

- ілюстрування (тексти-описи закономірностей психічної діяльності та поведінки людини під час практичних занять),
- демонстрування (показ особливостей застосування набутих знань у професійній практиці під час семінарських занять),
- самостійне спостереження (апеляція до життєвого досвіду студентів, що стосується матеріалу лекційних та практичних занять).

3. Практичні:

- вправи (розв'язування задач на застосування набутих знань, тренування у застосуванні знань закономірностей психіки, виконання творчих завдань, що наближаються до реальних професійних ситуацій під час практичних занять),
- контрольні роботи (виконання завдань, що перевіряють розуміння навчального матеріалу),
- проекти, командні завдання.

8. Форми контролю

1. У межах модуля:

- бліцопитування знання теоретичного матеріалу,
- перевірка правильності виконання завдань на практичних заняттях,
- перевірка наявності та правильності виконання письмових завдань самостійної роботи,
- проміжна атестація (тести, що перевіряють знання, розуміння теоретичного матеріалу);

2. Підсумкова атестація:

- письмове опитування (тест, відкриті питання),
- усне опитування.

9. Розподіл балів, які отримують студенти

Оцінювання студента відбувається згідно з положенням «Про екзамени та заліки у НУБіП України» від 27.12.2019 р. протокол № 5 табл. 1.

Рейтинг здобувача вищої освіти, бали	Оцінка національна за результати складання	
	екзаменів	заліків
90 – 100	Відмінно	Зараховано
74 – 89	Добре	
60 – 73	Задовільно	
0 – 59	Незадовільно	Не зараховано

Для визначення рейтингу студента (слухача) із засвоєння дисципліни $R_{\text{дис}}$ (до 100 балів) одержаний рейтинг з атестації $R_{\text{ат}}$ (до 30 балів) додається до рейтингу студента (слухача) з навчальної роботи $R_{\text{нр}}$ (до 70 балів): $R_{\text{дис}} = R_{\text{нр}} + R_{\text{ат}}$.

10. Методичне забезпечення

1. Шмаргун В. М., Хижняк А. А. Педагогічна психологія: ЕНК [для студентів спеціальності «Психологія»]. URL: <https://elearn.nubip.edu.ua/enrol/index.php?id=3636>

11. Рекомендована література

Основна:

1. Бех І.Д. Вибрані наукові праці. Виховання особистості. Том 1. Чернівці: Букрек, 2015. – 840 с.
2. Бех І. Д. Вибрані наукові праці. Виховання особистості. Том 2. Чернівці: Букрек, 2015. – 640 с.
3. Лисянська Т. М. Педагогічна психологія: навч. посіб. [2-ге вид., випр. і доп.]. К.: Каравела, 2012. 264 с.
4. Савчин М. В. Педагогічна психологія: навч. посіб. К.: Академвидав, 2007. 422 с.
5. Сергеєнкова О. П. Педагогічна психологія: навч. посіб. К.: ЦУЛ, 2019. 168 с.

Допоміжна:

1. Волкова Н. П. Професійно-педагогічна комунікація: навч. посіб. К.: Академія, 2006. 256 с.
2. Гетьман Т. О., Кричківська Т. Д. Проблеми педагогічної психології: хрестоматія. К.:КНТ, 2017, 381 с.
3. Поліщук В. Психологія педаагогічного повсякдення: реальність і міфи.

Суми: Університетська книга, 2019. 152 с.

4. Турищева Л., Дорожко І., Малихіна О. Насильство. Булінг. Проблема у запитаннях та відповідях. Харків: Основа, 2019. 144 с.
5. Шевців З. М. Основи соціально-педагогічної діяльності: навч. посіб. К.: ЦУЛ, 2017. 246 с.

11. Інформаційні ресурси

1. Seifert K. & Sutton R. Educational psychology [Second Edition]. URL: <http://home.cc.umanitoba.ca/~seifert/EdPsy2009.pdf> (Дата звернення: 30.05.2022 р.)
2. Степанов О. «Педагогічна психологія» Академвидав. URL: <https://academia-pc.com.ua/product/271> (Дата звернення: 30.05.2022 р.)
3. Педагогічна психологія, як наукова дисципліна. URL: https://stud.com.ua/88900/pedagogika/pedagogichna_psihologiya_naukova_di_stsiplina (Дата звернення: 12.06.2022 р.)
4. Педагогічна психологія, дошкільний вік. URL: https://elibrary.kubg.edu.ua/27941/1/I_Melnyk_PP_posibnuk_2013.pdf (Дата звернення: 12.06.2022 р.)
5. Педагогічна психологія як наука. Етапи розвитку. URL: <https://studfile.net/preview/5512010/> (Дата звернення: 11.06.2022 р.)
6. Психологія педагогічної діяльності, та психологія вчителя. URL: <https://ru.osvita.ua/school/method/psychology/1755/> (Дата звернення: 23.05.2022 р.)